

Mowa 2-latka. Jak ją wspomagać?

Mowa dziecka dwuletniego uzależniona jest od kilku czynników. Wśród nich można wyróżnić biologiczne jak i środowiskowe. Dziecko przychodzi na świat ze zdolnością wydawania dźwięków a co za tym idzie opanowania języka, mowy i komunikacji. Zdarzają się jednak sytuacje gdy mowa rozwija się z opóźnieniem. W takiej sytuacji bardzo ważne jest sprawdzenie słuchu dziecka, przeprowadzenie wywiadu z rodzicem, sprawdzenie rozwoju układu nerwowego, co pozwoli przybliżyć przyczyny opóźnionego rozwoju mowy. Rodzice dwulotka często zastanawiają się, czy mowa ich dziecka jest prawidłowa. Drugi rok życia to okres wielkich zmian językowych i możliwości komunikacyjnych dziecka. Wiąże się on z fascynacją naśladownictwem, jaką przejawia mały człowiek. Należy jednak pamiętać, że każde dziecko rozwija się w odpowiednim dla siebie tempie. Nie powinno to jednak doprowadzać do pozostawiania dziecka bez diagnozy i pomocy. Bardzo istotne jest to czy dziecko rozumie kierowane do niego polecenia, czy jest spełnia, czy wchodzi w interakcję z rodzicem podczas zabawy. Należy też zwrócić uwagę na gesty i mimikę dziecka. Zdarza się, że maluch dobrze funkcjonuje w środowisku domowym bo jest rozumiany przez najbliższych, trudności natomiast pojawiają się w kontakcie z rówieśnikami. Terapia logopedyczna u 2-latka jest procesem bardzo trudnym, gdyż koncentracja uwagi, rozwój społeczny i emocjonalny jest w trakcie kształtowania. W takiej sytuacji szczególnie istotne jest by rodzic starał się pracować z dzieckiem w domu.

Jak komunikuje się dwulatek?

W tym wieku maluch potrafi wymówić już wszystkie samogłoski i spółgłoski (usłyszeć już można głoski, tj.: p, b, t, d, m, ś, a czasem nawet ć). Pozostałe dźwięki mowy dziecko zastępuje innymi o zbliżonym miejscu artykulacji, łatwiejszymi dla niego w wymowie. Mając około 24 miesięcy może posiadać w swoim słowniku czynnym około 50 słów, które potrafi powiedzieć, w słowniku biernym znacznie więcej. 2-latek potrafi nazwać najbliższych, zabawki, przedmioty, zwierzęta oraz proste czynności. Uczenie się mowy w tym okresie jest

dynamiczne, są dzieci, które potrafią składać wypowiedzi dwuwyrazowe lub budować krótkie zdania, tj.: **[mama daj, tata auto, lala śpi, baba chodź, miś je, dziadzia je, ja am am, auto bum bum]**

Wszystko zależy od tego, z jakimi możliwościami językowymi nasze dziecko wchodzi w drugi rok życia, stąd też rozbieżność w ilości wypowiedzianych słów pomiędzy dziećmi może być w tym czasie bardzo duża. Dziecko w tym okresie swojego życia potrafi już wyrazić swoje pragnienia i prośby, co powoli stabilizuje jego wybuchy złości czy płaczu, które w znacznej mierze wiążą się z niemożnością porozumienia się i zrozumienia. Dziecko potrafi wskazać na naszą prośbę przedmioty ze swojego otoczenia oraz zabawki. Pokazuje części ciała na lalce czy ulubionym misiu, lubi oglądać książeczki przedstawiające osoby, zwierzęta, pojazdy i wskazuje je na polecenie. Dwulatek przede wszystkim chce się porozumiewać. Nie zawsze mu to jednak wychodzi, zarówno pod względem jakości, jak i ilości brakujących jeszcze słów, którymi próbuje coś nazwać lub opisać. Charakterystyczna jest natomiast pasja w poznawaniu swoich możliwości komunikacyjnych i dążenie do tego, aby nawiązać kontakt werbalny. Pamiętajmy jednak, że aby dziecko poznawało nowe słowa i uczyło się ich brzmienia i wymowy, potrzebuje je wielokrotnie powtarzać. Istotna jest również stymulacja w tym zakresie. Mowa nie jest bowiem umiejętnością nabytą, wręcz przeciwnie – wymaga od dziecka zaangażowania, wsłuchiwanie się w mowę innych i utrwalania prawidłowych wzorców. Rodzice powinni mówić do swojej pociechy wyraźnie i poprawie. I to od chwili jego narodzin. Nie powinno się również naśladować wzorców, które prezentuje dziecko. To ile i jak mówimy oraz w jaki sposób spędzamy z dzieckiem czas ma niebagatelny wpływ na rozwój jego mowy. Małuch wychowywany od pierwszych dni życia w tzw. kąpieli słownej, nie tylko poznaje nowe słowa, dźwięki mowy i kształtuje rozumienie poszczególnych leksemów, ale również naturalnie wykształca w sobie pragnienie komunikacji niezbędne do rozwoju mowy. Niepokoić powinien brak rozwoju mowy, sytuacja gdy dziecko komunikuje się jedynie pokazując palcem lub ciągnąc rodzica za rękę. Zastanawiające jest też głośne zachowanie dziecka, brak naśladowania dorosłych i rówieśników, niechęć lub lęk przed nawiązywaniem kontaktu i

komunikowaniem się, brak wskazywania przedmiotów z najbliższego otoczenia, a także częsta niechęć do wykonywania prostych poleceń i do zabaw, brak zainteresowania otoczeniem i nie chce poznawać nowych miejsc. Ważne też jest obserwowanie nawet najmniejszych postępów bądź co gorsze regres w zakresie mówienia.

Wskazówki do pracy z dzieckiem:

- obserwuj rozwój mowy swojego dziecka najlepiej załóż zeszyt i notuj słowa, które się pojawiają bądź też ich znikanie ze słownika czynnego,
- sprawdzaj czy dziecko rozumie nowe kierowane do niego się polecenia,
- mów normalnym językiem, nie używaj zdrobnień, spieszczeń,
- poświęcaj dziecku maksimum uwagi gdy próbuje Ci coś opowiedzieć nawet gdy nie jest to w pełni zrozumiałe,
- nie wyręczaj dziecka w rozmowie, nie mów za dziecko, nie tłumacz jego mowy innym,
- nie wyśmiewaj dziecka, nie reaguj złością, nie oceniaj,
- ucz dziecko mowy poprzez codzienną zabawę (naśluduj odgłosy zwierząt, posłuż się obrazkami lub pacynkami,
- opowiadaj krótkie bajki, wykorzystując np. maskotki czy zabawki,
- słuchaj z dzieckiem odgłosów najbliższego otoczenia i próbuj je naśladować,
- korzystaj w zabawie z instrumentów muzycznych,
- stosuj ćwiczenia artykulacyjne (warg, języka) np. poprzez robienie zabawnych min tak by dziecko je naśladowało,
- wykonuj ćwiczenia oddechowe np. dmuchanie na piórka, na szybę, papierki, przez słomkę,
- śpiewaj proste piosenki, w których występują sylaby otwarte łatwe do powtórzenia,

- ogranicz a najlepiej wyeliminuj oglądanie telewizji, ekranu komputerów, telefonów, tabletów
- dziecko nie ma wtedy możliwości stymulacji mowy, ma trudności z koncentracją na zadaniach,
- ważne, by od narodzin ćwiczyć mięśnie twarzy poprzez prawidłowe gryzienie, żucie, połykanie - biorą one udział w procesie mówienia,
- wyeliminuj smoczek, który ma wpływ na nieprawidłowe połykanie, oddychanie a także ograniczenie rozwoju mowy,
- stosuj masaż twarzy, warg, języka (może to być masaż szczoteczką, opukiwanie opuszkami palców, nakładką z wypustkami).

Opracowała: Luiza Wojciechowska – pedagog, logopeda, terapeuta integracji sensorycznej